

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A

25 iuniu

(7 iuliu)

1866.

Ese in fie-care septemana odata, adeca dominee'a
contienendu doue cóle.

Pretinlu pentru Austria

pe Jul. Dec. 4 fl. —
pe Jan.—Dec. 8 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Jul.—Dec. unu galbenu si diumetate.

Nr.

18.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a lui Leopoldu Nr. 18.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

II

курс

ануалу.

MIGUEL CERVANTES.

Celu mai mare poetu alu Spaniei, — nu e mirare dara cá siepte cetáti s'au luptatu pentru glori'a, cá M. Cervantes Saavedra s'a nascutu in sinulu lor, dar acumu dupa scrutárilé nenumerate nu incape nici o indoiéla, cá mai nainte a vedintu sórele vietiei in Alcalá de Henaras si fú botezatu 9 oct. 1547. — Parintii lui erau deo stare misera, dar inclinati de a intreprinde tóte cele potintióse pentru ca fiului lor, care dovedia o inclinatiune si chiamare mare spre sciintie, sê i-se dee ocaziune ca sê primésca cunoscintielesalutarie si nece-

Miguel Cervantes.

sarie. Iubirea lui de cetire erá atátu de mare, cá aduná papi-rele depe strada si le cetia cu ardóre. Fiindu de siepte ani, parintii lu dusera la Madrid, unde a investiatu gramatic'a si sciintiele umanióre. Agerulu seu talentu si zelu-i invapaiatu curundu lu indem-nara spre producere, si a scrisu o multime de poesii, precumu si „Filena“ novela pastorala. In anulu 1570 Cervantes caletori spre Italia si se asedia in Roma, unde erá camerariulu cardina-lului Aquaviva. In anulu urmatoriu sultanulu Selim II atacandu Venetia, Cervantes inca luá parte in lupt'a contra inami-

cului paganu. — Elu s'a luptatu in golfulu Lepanto, unde fû sdrobita puterea turcului, totu de odata inse si dinsulu si-perdû man'a stanga, asta impregiurare inse nu-lu retienû ca sê nu continueze carier'a militarésca, câ-ci insanetosîndu-se in Mesina, se inrolà de nou in armat'a neapolitana, unde se calificà in limb'a italiana. Din Neapolu re'ntornandu spre Ispania in 16 sept. 1575, nai'a in carea erà si elu, fû atacata de corsarii de mare si asié deveni in sclavi'a Maurilor, cari lu-dusera prinsu la Algeria unde petrecû siepte ani plini de suferintie.

In fine guvernulu lu-rescumperà cu 500 de scudi. Dupa eliberarea sa, se asied à in Madrid unde traià mam'a si sor'a sa, si urmandu aplecàrilor sale innascute, lipsitu de sciintiele scóelilor mai 'nalte, se supuse cu seriositate studîului limbei latine, spaniòle si italiene, si cu tóta agerimea talentului seu lucrà pentru ca sê-si asigureze mediulócele trebuintióse de traitu. —

In an. 1584 a scrisu „Galatea“ novela pastorésca, totu in acestu anu in 12 dec. s'a casatoritu cu D-a Caterina de Salazar Vozmediano y Palacios, de aci in colo activitatea sa literaria erà mai fructifera, a scrisu vre-o 30 de comedii, dintre cari inse numai „Numancia“ e mai presusu de mediocritate. In an. 1588 a parasitu Madridulu si s'a mutat in Sevilla, unde totu de odata a incetatu de a mai scrie comedii si mai multu s'a ingrigitu ca sê ocupe vre-unu postu care sê-i asigureze subsistinti'a, intre altele se scie câ mai multu timpu a fostu agentu de provisiune, si umblandu-i bine a locuitu aci unu tempu mai indelungatu, din care cauza scrietorii biografiei lui erau de acea opiniune, câ Cervantes s'a nascutu in Sevilla. In an. 1595, fiindu serbarea canonisârei Stului Jacintu in manastirea de Zaragoza, s'a publicatu siepte premie pentru opuri poetice in laud'a canonisatului, din aceste premiulu celu d'antâiu de trei pondi d'argintu l'a cascigatu Cervantes. Sonetulu celu mai frumosu alu seu, despre care chiaru si dinsulu dicea câ e mai pre susu de tôte opurile sale, e celu ce l'a scrisu la inmormentarea lui Filipu II, regelui Spaniei.

In an. 1605 lu-aflâmu in Valladolid, unde fû incurcatu prin intriganti nobili in procesu criminalu si fû aruncatu in inchisóre, dar' curundu fû dechiaratu de nevinovatu si eliberatu. In acêsta inchisóre a scrisu renumitululu seu opu comicu: „Istori'a lui Don Quixote dela Mancha“ in care a eternisatu datinele romantice si ridiculóse a cavalerismului d' atunci. Antâiu s'a publicatu numai partea prima a acestui opu,

care nu'mai decâtu a atrasu atentiunea comuna asupra sa, si s'a latitu peste mesura in mai multe editiuni; abiá in 1615 a aparutu si partea a dou'a, dupa ce unu calugaru a fostu scrisu continuarea falsa a acestui opu, insusîndu-si totu de odata sîe-si si partea I; Cervantes inse scriindu si publicandu adeverat'a continuare a „Istoriei lui Don Quixote“ publiculu nu-mai decâtu cunoseh pre adeveratulu autoru genialu.

Mai departe a scrisu si alte mai multe poesii si novele frumóse, cu tôte aceste activitatea sa literaria nu-i potû asigurá o stare buna materiala, din care cauza contele de Lemos lu-luà sub protectiunea sa si-lu impresorà cu mai multe binefaceri, — in an. 1615 lu-cuprinse unu morbu greu de care n'a scapatu pana la capetulu vietiei sale. Inaintea mórtiei a dedicatu unu opu alu seu contelui binefacatoriu si i-a multiamitu cu fragedîme, câte-va óre dupa acêsta a repausatu in 23 aprilie 1616. — Totu in acêsta diua a moritu si marele poetu alu Angliei Shakespeare. — Odata se stinsera cei doi lucéferi mai stralucitori, odata adormira cei doi mai mari poeti ai tempului de-atunci!

CUNUNA DE CANTECE.

I.

Oh vina fetisióra
Tu bela dînisióra,
Pe peptu-mi saltatoriu!
Me lasa oh lelitia,
Ca depe-a ta guritia
Sê sorbu alu teu amoru!
Sê sorbu in desmerdare
O dulce sarutare,
Stringandu-te la peptu!
Si-uniti intr'o iubire
Din asta fericire
In raiu sê me desceptu!!!

II.

Ce-e amorulu de fecióra?
Róa 'n sinu la florióra;
Ce-e amorulu de fecioru?
E unu tainicu dulce doru!!

III.

Intre tufe prin desime
Plange mer'la in suspine,
Plange canta 'nctisioru:
„Dulce-e tainiculu amoru“!

Vediu Zefíru 'n gradinióra
 Cum légana-o florióra,
 Si-i sioptesce 'ncetisioru :
 „Dulce-e tainiculu amoru“!

Vedi pe flóre rou'a rece
 Ce pe sinu-i odihnesce,
 I sioptesce 'ncetisioru :
 „Dulce-e tainiculu amoru“!

Vedi pe crengile stufóse
 Turturelele amoróse,
 Cum sioptescu 'ncetisioru :
 „Dulce-e tainiculu amoru“!

Asié 'n peptu-mi inca canta
 Animiór'a mea cea franta,
 Si ea canta 'ncetisioru :
 „Câ se usca de amoru“!

IV.

De-asiu fi fluture ce sbóra
 Primavér'a pr'ntre flori,
 La suav'a-mi lelisióra
 Asiu sborá in dalbe diori;
 Si cu radiete de sóre
 In chili'a-i asiu intrá
 Si pe budiele-i corale
 Sarutári asiu preserá!

De-asiu fi zefirasiu de séra
 Ce adia recorosu,
 Unde suav'a-mi lelisióra
 Umbla 'n cugetu amorosu :
 Cunjurare-asiu cu iubire
 Fragedulu ei sinisioru,
 Prin doiós'a mea sioptire
 Eu i-asiu spune c'o adoru!

De-asiu fi pupu de florióra
 Frumosielu la bobocelu;
 Sub feresta, 'n gradinióra
 Ce 'nfloresce frumosielu,
 Eu in ante-i cu-aplecare
 Frumosielu m'asiu inchiná,
 Ea vediendu-me in cale
 Pe-alu ei sinu m'ar aniná!

De-asiu fi eu o luminutia
 Pe mesuti'a-i langa patu,
 In chili'a ei micutia,
 Ce-o aprinde la culcatu;
 Eu in gratiile sale
 Luminandu m'asiu delectá,
 Pan' guritia'i cu-o suflare
 Sarutare nu mi-ar dá!!!!

Painu Draga.

MARIÓR'A SI MARIUTI'A.

— Novela originala. —

(Finea,)

Sè descriemu óre nerebdarea tenerilor amoresati, dar' la ce? câ-ci cei ce ati iubitu si ati aseptatu, veti scí ce ati suferitu, éra pentru cei ce nu cunoscú iubirea, indesiertu ar fi tóta descrierea.

Nitiu cumu vediuramu se odihnì in speranti'a câ primavér'a venitóre va fi totu de-odata si in florirea fericirei sale, Mariór'a inse din di in di totu mai trista erá.

Nana Flórea se uitá ingrigita la unic'a sa fêta, o mangaiá cu vorbe dulci, indesiertu, nu prindea nici o vorba de mangaiare, nici unu leacu de descantare; biet'a muiere, serman'a mama se inspaimantá si cu cine se intelniá i povestea intristarea sa.

— Ei! ei! Nana Flóre — eschiamà o baba betrana — totu am dîsu eu la vecini, câ nu va fi tréb'a buna cu ardelenii aceia, apoi cum i-am vediutu in data am bagatu de séma, câ n'au venitú ei la noi numai de flori de mârú, si dómne ce cautatura au, daca ei numai cu ochii te potú pocí in data, si dta Nana inca vrei sê-ti dai fêt'a dupa strainii acestia, nu sunt aici óre juni destui, ei, ei, Nana draga! dóra vrei sê-ti faci fêt'a nenorocita?!

De aceste vorbe audiá Nana Flórea mai in tóta diu'a, deci acum vediú si ea câ a pré grabitu cu lucrulu; — la cunoscinti'a cea d'antáia sê lege sórtea fetei sale de unulu, care cine scie de ce nému si de ce vitia-e?

Dar' daca acum e târdiú a cugetá la aceste? — ce va fi cu tenerii, cari la prim'a vedere s'au iubitu pentru totu deuna?! — — — Focu de paie si nimicu alt'a, — cugetá Nan'a Flórea, — arde si trece la o suflare, deci se nisú a abate cugetárite Mariórei de la objectulu iubirei sale, i facea tóte pe voia, i cumperá haine scumpe, cercei frumosiéi, o desmierdá cu fragedime, numai sê-si redobandésca vioitiunea naturala de mai 'nainte.

Indesiertu, totu indesiertu — e multu pan' la primavéra!

Primavér'a a sositu dupa iern'a frigurósa incepú sê adie ventulu linu si desmerdatoriu, floricelele dragalásie se desteptara la sarutárite sórelui, muntii albi incepura a innegrí, néu'a se topesce, isvórele se inmultiescu, pe-raiele se implu, si fugu, alérge spumegandu la vale . . . dar ceriulu abíá inserinatu numai de-

câtu se innoréza, incede o plóia, ce pare că nu va sê mai incete . . . Muresiulu sbóra selbaticu ca unu spiritu neodihnit, de pe déluri neincetatu cadu torenti de apa rotogolindu pietre gigantice cu sine, stavilele se frangu si camp'ia Muresiului peste totu fù préd'a elementului furiosu

Infiorátore scena erá a vedé pe camp'ia sate întrege inundate; omenii fugiau celu pucinu sê scape cu viét'ia, tóta averea trebuintósa spre sustinerea vietiei erá dejá nimicita, casutiile albie abia se mai vedeau din apa, ici-colé se iviau fiintie nenorocite luptandu-se cu valurile furiose, poterea li scade, îi audi cu desperatiune strigandu ajutoriu . . dar' indesiertu . . nime, nime nu póte grabí spre mantuirea muribundiloru inca o desperata strigare apoi nu se mai aude nimicu, nimicu afara de murmurulu selbaticu si infioratoriu.

Sórele in fine se ivesce cu fatia suridienda, dar' inspaimantatu de tabloulu tristu si inspaimantatoriu, iute se ascunde éra-si între nori; negura adunca se latiesce preste totu tienutul, plóia se vérsa neincetatu câte sperantie nimicite intr'un tempu atât de scurtu!

Cine scie ce va aduce diu' a de mâne cu sine ?!

Nenumerata familie se facura nenorocite, între aceste erá si Traila Busuiocu, intrég'a sa avere fù préd'a elementului furiosu, semenaturile tóte erau sub apa, númerocele sale turme de oi se innecara . . .

Amortítu de dorere privia mosiu Traila preste ruinele averei sale, apesatu de greutatea nenorocirei nu putea sê dee graiu semtîrilor ce i sbiciuiau anim'a plina de mâchnire, tácea si privia lungu ca impetritu, numai cand si cand putea sê ofteze:

— Dómne! ce am pecatuitu? — de ce te ai maniatu pre noi, Dómne?!

Fie-care nenorocitu a trebuitu sê parasésca caminulu seu, toti s'au imprasciatu prin tíera — sê cersiésca, sê-si caute adapostu . . .

Sórele apuse tristu între munti, dupa elu se ivi palid'a luna reversandu blandeale sale radie, ca si cand cu compatimire ar' voi sê mângaiate pre cei nenorociti.

Între muntii romantici ai Transilvaniei, spre marginea catra Banatu, la lumin'a lunei, vedemu mergandu unu caletoriu obositu de cale. —

Nu departe, la marginea unei paduri, se vede o lumina licurandu in ferestuti'a unei casutii incungiuurate de arbori.

Caletoriulu ajunge la ferésta si dupa o scurta batere i-se deschide usi'a.

Unu mosiu betranu intempina pre caletoriulu obositu, in care la radiele luminei numai decatu cunóscemu pre Nitiu.

— Norocu si bine sê dé Ddieu! — díse elu vediendu-se in chili'a simpla dar' frumósa, cáci in tóte pârtile se observá curatienia si grigea pentru ordine.

— Ddieu te-a adusu! respunse betranulu si lu imbia sê siéda.

Nitiu se puse langa caminu, cáci se cam recise pre drumu, langa elu erá o féta frumósa, carea facea de cina; ea parea că n'a observatu(?) sosirea strainului, erá cuprinsa cu lucrulu, inse candu si candu aruncá câte-o privire fugitiva spre junele atletu. Din intemplare se intelnira ochii ei cu ai junelui caletoriu, candu indata rumeni si scapá lemnulu ardietoriu, ce voiá sê-lu apropieze de óla; cu perplesitate aredicá lemnulu si mai multu nu cutezá a se uitá la Nitiu, numai ascultá cu interesu si compatimire vorbirea lui, cand spuse ce nenorocire au patítu.

Betranulu padurariu indreptá câte-va cuvinte de mangaiare, si díse fetei sê grabésca cu cin'a cáci caletoriulu va fi flamanditu pe drumu.

Curundu se si pusera la mésa sê cizeze, padurariulu neincetatu vorbia cu voia buna, apoi díse sê aduca vinu si inchiná adeseori.

Nitiu se semtí mai usioratu vediendu voi'a buna a padurariului, care nu mai putea de bucuria, cá din seraci'a sa a potutu ospetá pre unu nenorocitu.

— Apoi fetulu meu, ce ai de gandu acum? — întrebá mosiulu, — remani la noi pana candu va dá Ddieu sê poti éra merge catra casa!

— Multiamimu taica, eu trebuie sê me ducu, mergu la Banatu unde are tata-meu sê capete nesce bani, trebuie sê vedu, ca sê capetu ce va, sê ne ajutámu câtu-va, demanétia trebuie sê plecu.

— Ddieu sê-ti fie intru ajutoriu!

Fiindu cam târdiu padurariulu se culcá si díse fetei sê faca lui Nitiu patu in camer'a ceealalta.

Fét'a luá o lumina si conduse pre Nitiu in camer'a de dormitu, iute facú patulu apoi cu sfiéla díse: „Nópte buna!“ si voi sê deschida usi'a

Nitiu cu fragedime apucá fét'a de mâna, carea se vedea a tremurá.

— Rogu-te mai remani nitielu, asié de bucurosu asiu mai vorbí cu tine, si tu fugi, dóra esti superata pe mine?

Aceste cuvinte simple, dar sincere si pronuntiate cu o dulcétia neprefacuta erau neasceptate pentru frumós'a fêta, atât'a blandétia ea n'a cugetatu sê aiba barbatii, mai nu credea

fiintia nepamentésca, o visiune ce trece pre pamentu numai ca sê incante pre moritori spre câte-va mominte, apoi éra sê sbóre la ceriuri de unde a venitu — lasandu dupa sine doru si intristare. . . .

O vorba blanda, o privire amorósa adeseori e in stare a departá in momentu ghiati'a ce

Siamane jocatóre la Jacuti. (Vedi pagin'a 212.)

ochilor sei, cand sentiá o placere necunoscuta inca, câ-ci ca crescuta totu in sinulu codrilor nu avú ocasiune de a se intalbí fara numai cu ómeni duri; privirea blanda, graiulu dragalasiu a lui Nitiu i para ca e o cantare doiósa, ce resuna din locu necunoscutu si i desteptá sentiurile amortíte, — fora de-a sei ce face se alipi catra junele placutu, ce acum i para câ-e o

amortiesce anim'a setósa de iubire, dar' incungjurata totu de recéla si nepasare . . .

Serman'a fêta inca n'a potutu sê sentia poterea binefacatóre a iubirei, mam'a sa curundu a moritu, si a remasu ca flórea muntelui, incungjurata de ventulu recorosu, dar' cu atâtu mai fericita candu o lina suflare a primaverei ratecesce la ea.

Tenerii, ambii incantati de nisce sentiminte fragede, se sentiau mangaiati cand si-
povestira unulu altuia suferintiele, cu incredere
se deschisera anemele lor casi cand aru fi fostu
demultu cunoscuti. Nitiu luà fetiti'a in bra-
tie, ea si-aplecà capulu pe peptulu lui, pareu
uitata de sine, in acelu momentu de esaltatiune,
cand ambii se 'nbratîsiau, erau adormiti de
fericire, — ambii pareau leganati de visuri
usioarele, in tacere si-lasausboru liberu sentîrilor
curate ce li impresorau tóta esistintia . . . Ni-
tiu beatu de fericire si-aredicà capulu si siopti
cu blandétia :

— Frumósa dînisióra, tu m'ai incantatu,
m'ai facutu sê uitu necasurile ce me asuprisera,
dar' tu draga pare câ plangi, ochii-ti suntu
inroati . . . dóra esti nefericita ?

— O nu! nu! — siopti fêt'a dragalasia —
nici cand n'am fostu atâtu de fericita ca acum.

— O! spune-mi, scump'a mea, cum te chia-
ma, câ-ci cuprinsu de visurile frumóse am si
uitatu sê te intrebú . . .

— Nu ti-am spusu inca ? — pe mine me
chiamu — Mariutia.

— Mariutia ?! — eschiamà Nitiu si cu
rapediune se smulse din bratiiele fetei, carea se
uità inspaimantata la elu.

— Pentru Ddieu ! ce ti-sa intemplatú ?

— Nimicu, nimicu — — — e târdiu,
acum asiú voi sê me culcu, sér'a buna drag'a
mea. . . .

Serman'a fêta, trista, desceptata din visurile
frumóse, se duse cu anima franta din chilía.

Nitiu vediendu-se singuru, indata oftà
cu pasiune :

— Dulcea mea Marióra, iérta, iérta câ te-
am uitatu unu momentu, o! eu sum nevrednicu
de iubirea ta.

Audiendu elu numele Mariutiei si-a adusu
aminte de frumós'a Marióra din Logosiu.

Tóta noptea n'a potutu dormi, si abiá re-
versandu-se diorile a multiamitu padurariului
pentru primirea ospitala si a plecatu spre
Banatu.

Mariuti'a se uità lungu dupa elu, cine scie
câta dorere a trebuitu sê sentia in acelu mo-
mentu, candu a peritu Nitiu in departare,
— cand s'a desceptatu din acele meditatiuni
lungi si dorerose, si atunci observà câ ochii ei
erau plini de lacrimi.

Nitiu ajungandu la Logosiu firesce mai
antâiu a avutu sê mérga la Nana Flórea, unde-
lu acceptá fericirea; elu veni sê se cunune cu
frumós'a Marióra, care-lu va mangaiá.

O! dar' câta fú mirarea si intristarea lui
candu audi, câ din cununí'a lor nu va fi nimi-
cu. — Cum sê dee Nana Flórea unic'a sa fêta
unui nenorocitu si seracu, cand atátia teneri
avuti se inbuldiescu cerendu man'a fetei sale?

Nitiu dorì ca celu putînu sê-si ieie remasu
bunu dela Marióra, dar' nici de cum nu i-se
implini dorintia, si trebui sê auda din altii câ
Marióra se va si maritá câtu de curundu.

Mirele fericitu erá acelu june, pre carele
lu vediuramu la joculu de la Ruga atacandu
prin descantare pre Nitiu.

Adancu machnitu rentornà dar' catra casa,
— in anim'a sa se stinse stralucit'a sperantia,
dar' in intunereculu spiritului seu curundu se
ivì ca o visiune feerica, o fiantia dragalasia. Parea
câ e placut'a stelutia, ce servesce spre orientare
marinariului aruncatu de valuri sub unu ceriu
necunoscutu

Sermanulu june ratecitu in labirintulu do-
rerei indata se inchinà stelutiei frumóse si
eschiamà cu bucuría :

— Mariuti'a e steu'a fericirei mele, ea
negresitu me va mangaiá; Dómne multiamescu-
ti câ mi-ai tramisu angerulu teu! . . . o tainica
sioptire mi-spune câ Mariuti'a mi-va redá feri-
cirea ce mi-s'a rapitu prin perderea Mariórei. . .

Cinci ani sborara dupa aceste eveneminte,
— intr'o séra frumósa vedemu pe Nitiu sosindu
a casa, unde-lu intempinà cu iubire dragalasi'a
sa socía, frumós'a Mariutia.

Elu veni din Banatu unde avea afaceri
negutiatoresci ca tata-seu.

Acum domniá o fericire intre ei, plagele
nenorocirei cu incetulu se vindecara; betranulu
padurariu a moritu, mosiu Traila inse mai
traia, — acì-lu vedemu traindu in fericire de-
plina. —

Nitiu povesti iubitorilor sei cumcâ in
Logosiu a intrebatu despre sórtea *Mariórei*, si a
intielesu cumcâ dupa ce ea s'a maritatu, totu
nefericita a fostu, barbatulu ei erá betîvu si
flusturatu, — ducandu o viétia condemnabila,
averea frumósa curundu fú ruinata, si vediendu
elu câ e aprópe de cersîre, in locu sê se poca-
iésca, s'a insocitu cu omeni rateciti si usiori de
minte ca elu, — a facutu cauza comuna cu
lotri, din care cauza fú condamnatu la inchi-
sóre pe viétia. Biét'a Marióra si afara de acést'a
asuprita de nenumerate suferintie, intielegandu
sórtea rusînatórea a barbatului ei, se bolnavi
greu . . .

Nitiu audiendu acésta intemplanu trista,
nu s'a potutu rebdá, ca sê nu cerceteze pre
Mariór'a.

Lu condusera in o casutia miserabila, adancu petrunsu vediu aci pre serman'a Marióra jacandu bolnava; langa ea erá o muiere necunoscuta, câ-ci mam'a sa inca morise d'abunáséma de machnire, câ-ci ea a fostu caus'a nenorocirei fetei sale, carea acum jacea pe patulu mortii; abié potù vorbí câte-va cuvinte doreróse cu ea, carea se vediu mangaiata intru câtu-va, câ-ci celu putínu in ór'a mortii s'a potutu intelní cu elu. Versandu torenti de lacrima povesti ea cu câte-va cuvinte patrundietóre, si adeseori intrerupte de agoni'a mortii: câtu a suferitu, câtu a plansu din cauza câ a fostu silita sê se desparta de elu; — in órele desperatiunei adeseori voiá sê-si faca mórte si s'ar fi sinucisu, daca nu sentiá sub sinulu seu — o maiestósa sentíre, ce o indetorá: sê traiesca . . . si Ddieu i-a datu unu baietu frumosu si dragalasiu, carele i-a fostu angerulu mangaiatoriu in viétia, ér' la mórte, — câ-ci a moritu serman'a Marióra, i causá dorere cumplita, câ-ci vedea trist'a stare a iubitului seu baietu, fiindu lipsitu de mama si de tata, espusu sórtei vitrege . . .

— O Domnedieule, Nitiule draga! — eschiamá Mariuti'a cu compatimire audiendu cuvintele rostite cu machnire de barbatulu seu, — o! dar pentru Ddieu, cum te-ai potutu rebdá ca sê nu mangai pre serman'a mama? Nitiule draga, nu i-ai potutu dá aceea mangaiare, câ se afla fiintia pe pamentu, care va fi mama baietului nenorocitu, cum ai potutu lasá baietulu singuru, fara d' ajutoriu, si nu l'ai adusu cu tine?!

— Daca drag'a mea, éca-lu, l'am adusu, numai ce l'am lasatu nitielu a fara, si acuma, daca neci tu nu te inprotivesci, lu si aducu in data, o! dar' cum m'am si potutu indoi in bunetatea ta?! — disse Nitiu, si numai decátu grabí spre a aduce baietulu.

Unu feciorasiu ca de trei ani aduse Nitiu de mana.

— O dragulu Nanei, ce baietu frumosu mai e, dar' cum te chiama dragulu meu?

— Nitiu me chiama mam'a, — disse baietulu cu o vóce dragalasia.

— Serman'a Marióra! — oftá barbatulu fericitu — biét'a mama nenorocita din iubirea catra mine, a datu baietului numele meu . . .

Adancu petrunsi de sórtea nefericitei *Marióre*, toti sacrara memoriei ei lacrima doreróse.

Nitiu celu micu si-affá éra-si mam'a sa in bun'a *Mariuti*a, si nici candu n'a fostu privitu altu-felu, decátu ca adevratu baietu alu loru, si prin elu fericirea casatoritiloru mai tare s'a intaritu.

Julianu Grozescu.

Despre sarutare.

II.

Cu latírea crescinetatiei, pe langa numitele trei feliiuri de sarutári, inca in evulu anticu s'a introdusu sarutarea pazei si a pietatiei. — Crescínii cei d'antáiu cand mergeau la biserica, intalnindu-se cu coreligionarii lor, se sarutau fratiesce si cu ardóre, si acésta erá sarutarea pazei. — Mai departe sarutau sant'a restignire, icónele sante si osamintele séu relicuiele martirilor. — Acésta sarutare si pana adi e in datina si usu, mai alesu la resariteni, — sarutarea pazei inse a inecatatu inca cam pe la inceputulu evului mediu si adi numai la cultulu domnediescu o mai folosescu preutii, candu inse totusi nu se saruta, ci numai se imbratosiéza.

Sarutarea manei, ca semnu de stíma si religiositate, o foloseau inca Grecii si Romanii, inse numai la barbati. Mai tardíu la Romani servitórele incepura sê sarute manele dómnelor lor.

Sarutarea de mana la dame — in semnulu de adi — s'a introdusu in seclulu alu 14—15-le, apoi latíndu-se totu meren de la revolutiunea francesca s'a facutu mai de comunu. — Sunt unii cari dícu câ Romanii cavaleri inca sarutau manele damelor; acésta inse ne indoi-mu a-o crede, câ-ci la ei secsulu femeiescu mai alesu nainte de crescinetate erá supusu asprimei nedrepte a legilor, cari catenau pre femeia in o stare pré supusa, din care cauza in acelu tempu nici decátu nu erau 'naltiate la acea stíma si demnitate, in care cu totu dreptulu sunt adi.

Dar' cumu-câ si acésta sarutare s'a perfectiunatu dovéda e, câ popórele mai neculte suplinescu sarutarea prin unele datine fórte ridiculóse. Asié locuitorii insulelor philipine convenindu cu vre-unu cunoscutu, numai decátu i prindu man'a si si-anina obradiulu de ea, Lapanii éra si-atingu nasurile cand se intalnescu, si prin acésta si-esprima bucurí'a séu sentiemintele de gratulatiune. Ma si la noi pe unele locuri potemu vedé câ poporulu mai alesu are acea datina, câ sarutandu man'a preotului séu altei persóne mai stimate, dupa ce a sarutatu man'a, mai anina acea mana de obradiu, apoi de frunte si in fine éra-si o saruta.

Noi sarutámu adi man'a la parinti, la dame séu la alte persóne barbatesci carora li datorimu stíma si aderatiune, inse aceste sarutári mai la fiesce-care ocaziune sunt urmate de alte sentieminte, câ-ci aterna de la aceea, câ cui, si in ce semnu dai sarutarea? Sentiemintele copi-

lului escitate la sarutarea manelor parintilor, sunt diferite de sentimentulu tenerului care saruta man'a unei dame, si la acésta inca mare incurgere are si aceea, cà dam'a respectiva e in rudenia cu acelu teneru séu ba? si mai departe cà e tenera, frumósa — — alte multe giurstári, cari totu de una au o incurgere speciala asupra sentimentelor impreunate cu sarutarea.

Dintre tóte sarutárele câte numai potu fi, cea a celor de genu contrariu mai multa dulcétia, mai sublima voluptate escita in anemele setóse de fericire . . . sarutarea femeiei cu femeia e o afectiune frageda, placuta, dar' departe de a poté impresorá cerescile placeri *rapitóre*, de cari sunt incantati cei ce se saruta din — amoru; sarutarea intre barbati prinde a disparé, si dóra fórté intieptiesce.

Sarutarea dara — potemu díce — cà e comunicatiunea sentimentelor ce impresóra anemele amoróse; — firesce cà fiindu diferite iubiri, séu graduri de iubire, si sarutárele sunt totu atátu de diferite.

Sarutare poti capetá, dar' poti si furá, ma inca si rapí, — inse nu asié privirea, carea totu de una trebuie s'o capeti — de buna voia. De aceea apoi unii dícu cà o privire amorósa ajunge mai multu decâtu o sarutare. Ací inse e intre-bare cà: ce sarutare? de óra ce o sarutare amorósa e totusi si in realitate mai multu ca o privire, fie câtu de amorósa. — Despre acésta abunaséma a avutu ocasiune sê se convinga si V. Hugo, carele pré nimeritu aréta preferint'a sarutárei fatia cu cautatulu séu privirea, in urmatórele orduri frumóse:

Sê fiu unu rege, draga, mi-asíu dá tíer'a iubita!
Caretele si sceptrul, ce 'ngenunchia, unu poporu,
Si scalde cu porfire, coróna aurita,
Poterea mea marina — — visu dulce 'ncantatoriu,
Pentr'unu dulce cautatu!

La sarutare inse merge mai departe, si ne aflandu-i asemenare intre cele pamentesci, díce:

Si dieu sê fiu, fetitia, ti-asíu dá pamentulu, dulce!
Si cét'a cea de angeri, de demoni ce m'adoru,
Si caosulu ce 'n sine desvólta si produce
Eterne spatii, globuri — — si ceriulu ridietoriu
Pentr'unu dulce sarutatu!

Sciu bine, frumóselor cetitóre, cà incercarea mea nici decâtu nu v'a multiamitu si nu vi-a satisfacutu curiositatea cu carea dóra ati inceputu a cetí despre aceste sarutári, dar' vi marturisescu cà nici n'am avutu de cugetu ca sê me incercu a vi tiené lectiuni ca sê aveti

ideia despre acestu lucru séu ce atáta de finu, delicatu si abstractu, câ-ci tóta ostenél'a mea ar fi fostu in desiertu. Fie-mi inse iertatu a vi recomandá, cà daca ve veti senti impresorate de amoru, de amorulu celu adevratu, celu curatu ca cugetele dvóstre, si unu teneru demnu de acea amóre vi'a cere — unu sarutatu, sê nu ve sfíiti, ci sarutati-lu daca chiaru si numai — din curiositate, si atunci abunaséma mai lamurita ideia veti avé despre esinti'a sarutatu-lui, decâtu daca vi-asíu tiené prelectiuni cu anii . . . atunci de siguru anim'a imbetata de nectarulu cerescu, de placerile rapitórie, vi-a spune ce e sarutatulu, vi-a sioptí tainicu cà: „e nutrementulu meu!”

Alesandru Onaciu

JACUTII.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 209.)

Partea din colo de Uralu a Rusiei e fórté necunoscuta; intre marea nordica si muntii mongolilor sunt mai multe popóre despre cari pré putienu, séu mai nimicu nu scie lumea civilizata; intre aceste popóre, amintite pré arareori in geografiele mai generale, locuiescu si *jacutii*, unu poporu ce numera la 200,000 de suflete.

Clim'a tierei lor e frigurósa si ploiósa; mai comodu póte omulu caletóri in acésta tíera — érn'a, candu e inghiatiatu bine; vér'a, si mai alesu primavér'a e mai cu nepotintia, deórace riurile ce esundéza in abundántia extraordinaria impedecca calea. — Érn'a e fórté gerósa, frigulu ajunge si 50 de graduri, vér'a éra caldur'a e mai atátu de mare si nesuferibila ca frigulu érn'a. Acésta neastemperare a climei e caus'a cà poporulu acesta nu se pré ocupa cu agronomi'a, ci se nutresce mai alesu cu pesci si fruptele produse de natura, mai fara nici unu ajutoriu omenescu. Ei locuiescu sub corturi séu in casu-ke sub pamentu.

Statur'a jacutilor e bine desvoltata si corpulenta, ei sunt dedati a se luptá cu nefavórea climei si sunt nepasatori fatia cu lipsele cele mai mari; cu pane góla, rachiú si tutunu traiescu usioru cu lunile intregi. — Dupa religiune se tienu de biseric'a crescina gr. resariténa, sunt fórté evlaviosi, cu tóte aceste din caus'a vecinetatiei lor cu mongolii s'au strecoratu in crescínitatea lor mai multe datine pagane.

Siamanii sunt popi vrajitori, intre cari, precum aréta ilustr. nóstra, sunt si femei, cari jocandu si batandu tambur'a canta cantece vrajitoresci, prin cari departéza spiritele rele.

ECOURI DE SUSPINE.

O sôrte, cruda sôrte, de ce-e a ta tratare
Asié de furiósa c'unu gingasiu crinisielu?
De ce nu 'nceti odata cu negr'a-ti torturare,
Sub care geme, plange unu teneru sufletielu?

Ce? ... nu ti-a fostu destule doiósele suspine,
Cu-a caror'a flagele atátu m'ai maltratatu?
Totu versu si versu la lacremi, si totusi nu mai vine
O radia, ca sê-mi stérge obrazulu inundatu.

Din fraged'a-mi etate cu-o amena zîmbire
Tu nu mi-ai stersu pre facia unu unicu norusioru,
De-abié cunoscu pre nume oftat'a fericire,
Dar ah! cunoscu dorerea si chinulu surpatoriu! . . .

Serman'a-mi animióra, serman'a-mi animióra
A sortii venturi aspre ce cruntu o-au mai lovitú;
Abié-mi mai póte spune in síopta 'ncetisióra
Cátu a slabitu de tare sub tempulu celu cumplitu.

Sub viscolele carii cu atát'a 'nfuriare
Batura 'n giuru de mine mugindu si siuerandu :
S'ar frange ori ce stanca, sê fia câtu de tare,
Si secularii arbori culcá-s'aru la pamentu.

Viéti'a mea decursa, ah! negr'a mea viétiá,
E o pustia vasta, e unu desiertu stancosu,
De-asupra nu e sóre, si diosu nu e verdétiá,
Si riuri nu susura in síoptu armoniosu;

De-asupra nu e luna, de-asupra nu sunt stele
Prin eteru nu s'aventa lucintii meteori,
Ér diosu nu vedi o frundia séu albe floricele
Clatindu-se pe frunte cu limpedi lacremiori.

Asié mi-a fostu viéti'a, asié-e ea si 'n presinte
Pre ceriu-i totu cu neguri, cu nori neintreruptu,
Ér diosu aparú luctuóse coline de morminte
Sub care dormu pre veacuri sperantie, ce-am avutu.

Nori grei de se aréta pre bolt'a celestina,
Cu furia grozava tunandu si fulgerandu,
Preste pucinu vedi ceriulu câ éra-si se 'nsenina
Si sórele pasiesce pre calea sa ridiendu :

Dar bolt'a vietii mele de ce e totu norósa
De ce se vérsa plói'a din ea necontenitu? . . .
De ce totu nu-mi suride o radia luminósa,
Séu póte 'n ést'a nópte voiú geme far' finitu?

Candu diorile vietii-mi aparú asié moróse,
Candu nu se scaldá 'n ele o rósa séu unu crinu :

Mai am s'asteptu in viétiá o óra maestósa,
Séu vr'unu momentu in care se 'ncete-alu meu suspinu?

Aflá-voiú eu in média-di, aflá-voiú eu in séra
Placreea, bucuri'a, ce-auror'a nu mi-a datu?!
De nu inflore stratulu in tempu de primavéra,
Se póte sê 'nflorésca, candu brum'a a picatu? . . .

Prevedu eu cumcâ sórtea acea necrutiatória
Me va goní continuu pre-acestu doiosu pamentu,
Prevedu c' alu fericirei lucinte, dulce sóre
Mi-va suride numai din colo de mormentu.

M. P. Popiliu.*)

„Romanische Poeten.“

IV.

Din poesiile dlui G. Sionu.

In „*Pung'a mea*“ sírulu celu din urma, care, afora
de strof'a ultima, peste totu loculu a succesu reu, s'a
metamorfosatu de nu-lu mai cunosci in traductiune.
Naiv'a expresiune :

Mandrulitiei i se pare,
Cá in frunte am o stea,
nu se mai cunósce delocu in
Heut' erschein' ich selbst dem Mädchen
Als ein grosser, reicher Herr
Asemenea :

Banulu la toti face lege,
Pe ce-i buni din rei n' alege.
Geld macht uns Gesetze heute
Wált von guten böse Leute.
In „*poetulu si mus'a*“ intre altele pasulu urma-
toriu este intorsu chiar' pe dosu :

Nu vedi câ eu calcu pe urme
Unde-acum nu mai sunt flori!
Siehst du nicht in blumenreichern
Regionen mich nun geh'n?

„*La unire*“, déca renuntiâmu la rim'a din versulu
1 si 3 din fia-care strofa, e bine tradusa, nu inse si
„*marsiulu unirei*.“

In vanu câ-ci „*Privighiatorea*“ nemtiésca nu canta
ca cea romanésca, e ragusíta si se incurca in cantecu.
Asié asiu poté caracterisá traductiunea acestei pie-
se, in care refrenulu, ce atátu pentru repetarea lui,
cátu si pentru prismatisarea intielesului fia-carei strofe,
esercéza o mare influentia asupra totului, nu este tra-
dusu nici in metrulu originalului si nici in o precisúne
si politura lui aprosimativa. Sírulu d' antáiú, afora de
acestea, are unu metru, alu doile altulu.

*) Atragemu atentiunea on. publicu asupra acestui talentu
frumosu, carele acuma pasiesce antái'a-óra in publicitate.

„*Visulu spre anulu nou 1857*“ afora de strof'a 3 si 7 e bine tradusu. Atât'a din aceste!

Piese de Dlu G. Cretianu sunt peste totu bine traduse: ér' „*Dorula tierii*“ merita deosebita atentiune. Asemenea bine e tradusa pies'a „*la martirii romani*“ de Andr. Muresianu si „*Uriasiulu Daoiei*“ de Negruzzi.

V.

Care m'a urmatu cu atentiune pana aici, pe acésta cale ostenitoare si nu prea placuta, acum si-va poté formá insu-si judecata asupra intregi traductiuni.

Eu nu voiu sê preocupu judecat'a nimenui, déca in cele urmatore mi-voiu esprime si parerea mea peste tota traductiunea, in termini catu voiu poté mai precisi.

Dar' mai nainte sê-mi fia permis, ce altu-felu credu de necesariu, a affá si a me pune in acelu punctu din care a plecatu dlu traducatoriu. — Voit'a traducatoriulu a face cunoscutu terenulu si stadiulu poesiei romane numai unui cercu mai micu de cetitori, de literati si amici, ca repausatulu Schuller, séu dóra a voitu sê-lu face cunoscutu la tota lumea literata germana si negermana? — La acést'a ne respunde insu-si traducatoriulu la pag. 14 din prefatiune, dîcandu cá densulu va sê suplínosca ceea ce Dr. Georg Scherr n'a facutu in oper'a sa „*Galeri'a literaturii lumii*“, in care se afla reprezentata poes'ia tuturoru popóreloru lumii, chiar' si a grinlandiloru si a eschimosiloru, numai a romaniloru nu. Va sê dîca densulu a voitu sê prezenteze lumii literarie poes'ia romaniloru pana in stadiulu actualu, in spiritulu si formele ei originale.

Nu sustienu parerea acelor'a, cari pretindu cá o buna traductiune n'o póte face fora érasí unu geniú totu atâtu de mare, casí celu ce a creatu originalulu. Acést'a este o esagerare singulara, care o profeséza aceea cari intr'adeveru nu sciú ce este traductiunea. Acea inse va recunosce ori-cine, cá, abstragandu dela cele-lalte cerintie, fora unu studíu seriosu si consciintiosu, fora o aprofundare in misteriele limbei, o buna traductiune este unu ce imposibilu.

Din capitótele precedente ne-am convinsu d' ajunsu, cá traducatoriulu cunosce inca fórte defectuosu limb'a romana. Nu scie semnificarea si figurarea cuvintelor. Dar' póte acést'a nu este totu deuna numai culp'a densului, fora mai multu a nóstra, cá nu avemu inca unu dictionariu, care se cuprinda totu tesaurulu limbei nóstre, ordinatu si ilustratu. — Nu cunosce tiesetur'a, inversiunile si variele nuanctie ale constructiunei; nu are cunoscenti'a idiotismiloru. Amu observatu, cá in multe locuri erorile nu potú sê provina din nescintia, fora mai multu din nebagare de séma. De cele mai multe ori pasagiile cele mai luminóse si mai originale le-a intunecat in traductiune si le-a imbracatu in expresiuni si idei de tóte dílele. La acést'a din urma va fi contribuitu si disgrati'a musei, care se pare a nu pré rateci din Parnasú pe la dlu traducatoriu. Amu

vediatu cá multe pasagie le-a tradusu pe dosu, in intielesu chiaru contrariu, unde altu-felu se vede luminatu, cá numai atentiunea a lipsitu. Amu vediatu cá metrulu este in multe defectuosu si rim'a neglésa. Amu vediatu in fine, cá traducatoriulu in multe locuri, chiar' si numai din câte mi-a permis spatiulu a reproduce aici, a inlocatu ideile originalului cu ale sale proprie, prin care n'a datu publicului o traductiune a poesiei romane, fora productulu seu propriu.

Este posibilu ca strainii sê véda si sê pricépa din o astu-felu de opera, spiritulu, frumsetiele si chiar' slabitunile poesiei romane? Este posibilu ca ei in bas'a acestei traductiuni sê-si póta face o judecata chiara si justa despre stadiulu literaturii nóstre, a carei focalariu la ori care poporu este poes'ia? Dupa mine nici odata. — Poté vomu judecá pe Omeru dupa traductiunea lui Aristia, déca mi-este permis a asemená cele mari cu cele mici; — pe Miltonu dupa o traductiune a la *fragmentulu* dlui Sionu, tradusu depe o a dóu'a limba? Trebuie sê marturisescu, cá dlu Staufe a datu si traductiuni bune si unele fórte bune, care eu le-am indigitatu mai susu, dar' tóte acestea, precum si cele ce se mai afla, cari eu inse pentru d'a fí scurtu nu le-am amintitu, precum n'am numitu nici cele rele tóte, — sunt fórte pucine, si pentru aceea nu potú scusá si cu atâtu mai pucinu ilustrá totulu.

Recunoscu cá densulu este celu antáiu, care s'a adoperatu a face cunoscuta lumii literarie poes'ia romana in dimensiuni mai mari si in formele ei originale.

In o editiune ulterioára speru, cá dlu traducatoriu va indreptá erorile indigitate, precumu si celelalte cari, pentru angustímea spatiului, nu le-am potutu aretá. Speru cá a dou'a editiune vomu vedé-o inavutita cu noue piese.

Arone Densusianu.

Napoleonu I ca recensinte teatralu.

Napoleon I dupa lupt'a dela Austerlitz numai decátu se reintórse la Paris. Poporulu insuffetitu de atâte invingeri, salutá pre triumfatoriu cu cea mai mare bucuria; firesce cá teatrulu inca nu potú remané inderetru, — dramele militare, in cari Cosacii unii dupa altii deviniau macelariti si inpuscati, ajunséra la ordinea dílei; artistii nutriau publiculu celu iubitoriu de arte cu laurul si glori'a Franciei bele! Cea mai mare furóre facú dram'a intitulata „*Jett'a fiic'a Hatmanului Cosacescu*“ scrisa de pseudonimulu *Juliu Merlen*. Intendantele, caruia i-se tramise, o primi cu bucuria si ordoná sê se represinte cu cea mai mare pompa.

Intru acea s'a latítu faim'a cá necunoscutulu actoriu a „*Jettei*“ ar fi cutare individu din cercurile mai inalte a Tuillerieselor, ba dóra chiaru famosulu Cesaru insu-si. In diua representatiunei antáie teatrulu fú

plinu pâna la indesare, poporul asteptá cu cea mai mare incordare, care si-ajunse culmea indata ce eroul de la Austerlitz intrá si si-ocupá locul in logi'a imperiala cu o fatia plina de indestulare.

Cortin'a se aredicá; unu corpu de Cosaci comandati de Hetmanulu Schugalof jurá resbunare si amenintia cu perire Franci'a bela. Publiculu primí cu surisu despretiutoriu espeptatoriunile Cosaciloru. Jett'a se inamorá de mórte in unu haiducu cu cióreci rosin (Sergeant), care inse pelanga tóta iubirea ce o nutriá in privinti'a Jettei, nu incetá de a maltratá omenii Jettei. Publiculu simpatisá multu cu haiduculu si la totu triumfulu tricolorulu francescu prorumpea in aplause nespuse, — acusi ascultá cu placere cantecele Cosaciloru „Jettei celei frumóse“ desfatandu-se la vederea fumulu maestritu a pulverelui de pusca. Toti privitorii aplaudara pâna la asurdire, unic'a fatia a imperatulu fú acca care cu câtu se desfasurá mai tare istori'a piesei, cu atátu deveniá mai seriósa si catra capelu numai cu mare nisuintia si-potú retiené neplacerea; elu parasí teatrulu fara sê díca ceva despre drama. In alta dí Napoleon nu intralásá de a cercetá cu diligentia tote criticele jurnalisticé asupra „Jettei,“ si neci cu una nu fu indestulitu. Tóta jurnalistic'a o salutá cu cea mai mare bucuria ca o piesa teatrala a propos venita, — caus'a altcum la acésta fu tém'a de anonimitatea persónei a careia vatemare prin o critica mai corecta potea sê aiba urmári serióse. „Monitoriulu“ (de la anulu 1789 jurnalulu oficiosu) inca nu-si daduse pareerea despre Jett'a; câtu fu de mare mirarea publiculu, cand chiaru acestu diariu de curte, pasí cu o critica in care atátu tendinti'a, câtu si totu planulu, tóta esecutarea piesei o infierá de incercare miserabila, sbiciuindu totodata gustulu intendantelui si alu publiculu privitoriu. —

Indata la prim'a vedere fie-cine usioru potea sê se convinga, câ acésta critica aspra a esútu din péna dedata a scrie buletine belice, éra nu recensíuni teatrale; ma printre sire poteai sê observi, câ imperatulu se simte vatematu câ acestu fetu literariu miserabilu i-se atribuie lui. Efectulu criticei fú togma contrariulu, éra nu precum ar fi asteptatu imperatulu. „Jett'a“ de aci incolo deveni cea mai cercetata bucata pe scen'a parisiána. Napoleon acú si-a propusu a scí cu ori si ce pretiu numele auctoriulu. Ministrulu de politia Foucher capetá ordine de a pune tóte in miscare spre a-lu scí, — si cu câtu ostanéla lui fu mai fara resultatu, cu atátu Napoleon se parea a fi mai convinsu câ „Jett'a“ ar fi fabricata de catra inimicii lui spre a-i compromite gustulu literariu inaintea lumei civilizate. In urma urechile cele fine a le politiei secrete descoperira secretulu in cerculu unei societáti voióse. Autorulu fú tener'a dsióra Sinfrone Natali'a, fiic'a unui obristu binemeritatu de imperiu, cadiutu pe campulu bataliei si inmormmentatu in tíera straina, gelitu de unica sa fíca nenoro-

cita. Natali'a fú citata inaintea regelui. Erá o fíntia stralucita, in primavér'a etátii sale, plina de curagiu nobilu si blandétia atragátore. Ochii ei nevinovati numai decátu tradara, câ neci ei nu potura scapá sê nu se scalde in lacrimile ingrígirei amare. —

— Asié dara Dta Natalia esti mam'a „Jettei“ — díse imperatulu privindu cu placere fraged'a fíntia? si peptulu lui parea a respirá mai usioru, descoperindu pe contrariulu seu fictitiu in statur'a unei nimfe grátiose. —

— Faptele maretie efepuite de maiestatea vóstra spre onórea Franciei si mantuinti'a omenimei m'au insufletítu pre mine debil'a fíntia de a face acca ce am facutu, si eu-su indestulita déca pies'a vi place si meiestátii vóstre, respunse Natali'a.

— Dar Dsióra! eu nu-su indestulitu, nu ai cetitu „Monitoriulu“?

— Nu am scrisu pentru ca sê placa maiestátii vóstre — rosti Natali'a cu mandria — eu am voitu sê remanu necunoscuta, am voitu a vi inpletí o cununa renumelui vostru. Maiestatea vóstra aveti dreptu de a-mi reprobá fapt'a, dar insufletirea unei fíce de soldatu de renumele supracomandantelui armiei francese, nu veti fi in stare de a o sugrumá neci o data. —

— Parintele dtale Natalia a binemeritatu de patria, eu me privescu de esecutorulu vointiei ultime a parintelui teu! poftesci de la mine ce-va gratia?

Lasati maiestatea vóstra ca „Monitoriulu“ sê revóce ofens'a nedrépta in contra autorulu „Jettei.“

— Dt'a dísesi câ n'ai ambitiune literaria.

— Asié e Sire! dar fatia cu batjocurile personale neci eu nu-su nesímítóre, apoi „Monitoriulu“ vorbesce de o faptura miserabila a unui scrietoriu fara creri, s. a.

— Asié e, astfelu de expresiuni in adeveru au fostu pré aspre; inse eu nu potú sê le revocu, in astfelu de lucruri eu sum infalibilu — — — Natalia! Dt'a inainte de ce ai mai scrie vre unu opu literariu trebuie sê faci studiu seriosu, eu ti-voiu recomandá unu instructoru probatu. Adiunctulu meu primariu St. Hilaire ti-va fi instructorulu. Eu voiu scirici acusi efepulu lectiuniloru. Neci o contradicere! regulamentulu nostru militariu poftesce supunere neconditionata.

Natali'a parasí chielele imperatesci in cea mai mare confusiune.

Cátu tempu a tienutu acca consusiune, nu scimu. St. Hilaire erá unu omu teneru, avutu in insusíriale trupesci si sufletesci; nu e mirare daca la asié felu de creatura si o féta crescuta finu si tenera sê supune cu placere ca invetiacea.

— Iubite Hilaire cum ti-invétia invetiacea? întrebá Napoleon dupa câte-va díle pre adiutantulu seu — face progresu?

— Sire! respunse oficiariulu, Dsiór'a Natali'a nu mai are voia de a scrie drame belice, ea are acum o atragere nespusa catra poesi'a elegica.

— Atunci e tempulu, Hilaire, ca sê ti-o faci de muiere, precum vedu s'a imbunitu de totului, imperatês'a se va ingrigi de zestre, ea mi-s'a apromisu.

— Sire! — eschiamâ insufletîtu St. Hilaire — Dvôstra ni-ati prevenitu cea mai ferbinte dorintia a nôstra!

— Am cam cugetatu si eu — respunse imperatulu — lectiunile vôtstre le-ati folositu bine.

Natali'a nu a mai scrisu piesa teatrala, ea a abdîsu si de poesia. Ôre mórtea eroica a sociului ei, care a cadîutu la Waterloo, cantatu-o a? nu se scie! —

Ioanu Lucanu.

Ce e nou ?

*** (In batali'a de la Custozza) cadîu mortu si bravulu locoteninte primariu Georgiu Popu din legiunea mare-Duceului de Baden nr. 50. Repausatulu a fostu romanu zelosu si partinitoriu animosulu alu literaturii romane. Inca nu de multu ni adresâ o epistola, in care ni scriea frumosu, câ: „Noue ni lipsescu o legiune de lucruri pentru a innaintâ, dara mai nainte de tôte: pacea, frâietatea, unirea in cugete si in simtîri.“ Fia-i tierin'a usiôra!

*** (In dominec'a trecuta) adusera in Pesta din campulu bataliei de la média-nôpte vre-o mia de raniti, intre cari sunt o multîme de feciori romani din Ardealu. Poporulu de aice îi primi cu cea mai adanca compati-mire. De la Custozza asîdere adusera la Buda câte-va sute de raniti.

*** (Halepliu a patî'o!) Sciti dvôstre cine e Halepliu? Alu doile ucidetoriu a lui Mihaiu Eroulu. Da, antâi'a ôra l'au ucisu ômenii lui Basta, — a dou'a ôra l'au ucisu unu ôre-care Halepliu prin dram'a sa „Mórtea lui Mihaiu Vitédiulu,“ — unu monstru literariu acesta, decâtu care mai miserabilu nu se gasesce in literatur'a romana. Acestu ôre-care Halepliu institutoru la Giurgiu primî adaunadi urmatôrea scrisôre a dlui ministru alu cultelor: „Domnule! Prin brosiur'a esîta de curendu la lumina, lucrata de I. C. Aricescu, intitulata „Capii revolutiunii din 1848“ sunteti calificatu de spionu rusescu. Subscrisulu in vederea unei asemenea dechiaratiuni, ve invitu ca in celu mai scurtu tempu, sêu sê ve aperati de calificarea ce vi dâ autoriulu, sêu din contra sê-mi tramiteti dimisiunea etc.“

*** (Din Satumare) primimu scirea trista, câ Mihaiu Tripanu studinte in a VIII. clasa gimnasiala a repausatu in 18 jun. in etate de 24 ani in locul nascerii sale la Rusi, aprôpe de Satumare. La inmormentare a esîtu afara o multîme de teneri, ér corpulu profesoralu a fostu reprezentatu prin patru insi. Fia-i tierin'a usiôra!

*** (Eminintele ministru alu cultelor) in Romani'a, dlu C. A. Rosetti face apelu la pres'a din Romania, ca asta sê desemne pe barbatii, cari pentru lucrârile lor literarie trebuiescu a fi chiamati a luâ parte la societatea literaria din Bucuresci. Atragemu atentiunea dlui ministru si asupra articolului publicatu in privintî'a acêsta in nrulu 12. alu fôiei nôstre.

Gâcitura de siacu.

De Maria Gerasim Popoviciu.

sianu	in-	mes-	Ca	Mu-	pes-	pa-	si
bu-	na-	re-	Nu	ti-	de	A.	su-
se	ce	car-	tu-	ce	ra,	to-	ce
in	ne-	Bu-	a-	ar-	tru	me-	vinsu.
De	si	te	Câ-ci	ra	cro-	m'a	Pen-
le	doru;	toru	nulu	tó-	elu	in-	si
A	unu	pen-	prinsu	le-	reu	tru	ni-
tru	a-	pusa	doru	nos-	A-	ge	ne-

Se pôte deslegâ dupa saritur'a calului.

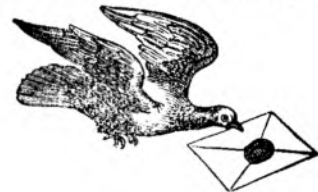
Deslegarea gâciturii de siacu din nrulu 16:

Adoru multu egalitatea,
Ea este chiar cultulu meu,
Cum mi-e onestitatea
Si alu libertâtii dieu.
Avendu noi asta credintia,
Sperediulu multu a se 'mplinî
Viu'a nôstra ah! dorintia:
Fericiti a devenî!

Georgiu Têutu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiôrele Luisa Traila n. Maxin, Veronica Almasiu, Maria Popu, Elena Popescu, Amalia Cocu, Irina Codreanu, Eufrosina Rotarescu si de la dlu Georgiu Berariu.

POSTA REDACTIUNEI.

Jesvinu si Brasiovu. Multiamita pentru gâciturele tramise, de ôra-ce inse contienu chiar numele nostru, nu se potu publicâ.

Homorodu. Ai bunetate a ni tramite novel'a remasa de V. pana in finea acestei luni, dar nesmintitu.

Sabiiu. Din poesiile tramise vomu publicâ una doue câtu mai curendu.

Fogarasiu. Tramite-ni câte-va „plangeri.“

Nrulu presinte celu de urma in semestrulu antâiu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1866. prin Alexandru Kocsi (in tipografi'a lui Èrkövi, Galgöczy si Kocsi.) Piatî'a de pesci Nr. 9.